Schimbul de informaţii transfrontalier şi controalele comune – doi piloni de bază în combaterea evaziunii fiscale

Autor: Andra Caşu, Partener, liderul departamenului Taxe directe, EY România

Dacă, în urmă cu doar 10 ani, companiile aveau de pregătit şi de trimis autorităţilor numai câteva declaraţii fiscale în mod periodic, complexitatea şi dinamica mediului economic în permanentă evoluţie în ultimii ani impun schimbări semnificative în sistemele fiscale şi, implicit, în cele de raportare, atât naţionale, cât şi transnaţionale.

Ca membră a Uniunii Europene, România continuă să modernizeze şi să integreze legislaţia fiscală naţională în contextul comunitar. Totodată, tehnologizarea şi digitalizarea în ritm alert, care ating zone de neimaginat în trecut, sunt încă două elemente care contribuie la tabloul complex al datelor, informaţiilor şi raportărilor fiscale pe care companiile trebuie să le asigure în prezent.

Devine necesară şi imperativă transparenţa datelor, utilizarea acestora cu acurateţe, astfel încât orice practică incorectă din zona fiscală să poată fi combătută cu succes de către autorităţile statale şi europene. Schimbul de informaţii transfrontalier şi cooperarea administrativă eficientă devin, în acest context, piloni de bază ai acestui demers.

Aşadar, armonizarea legislativă (prin integrarea reglementărilor europene privind cooperarea administrativă şi schimbul obligatoriu de informaţii fiscale între statele

membre) înseamnă digitalizare, adaptarea legislaţiei naţionale la directivele europene şi derularea controalelor fiscale comune.

Este un trend care se va dezvoltă în continuare, pentru că vorbim inclusiv despre internaţionalizarea operaţiunilor în context digital şi conexiuni solide între autorităţile şi sistemele fiscale dintre ţări. De exemplu, dimensiunea transfrontalieră a serviciilor oferite prin utilizarea operatorilor de platforme a creat un mediu complex, în care punerea în aplicare și garantarea respectării normelor fiscale devine din ce în ce mai dificilă.

Cum funcţionează schimbul de informaţii pentru tranzacţiile desfăşurate prin platforme digitale

Administrațiile fiscale ale statelor membre trebuie să deţină informații suficiente pentru a evalua și a controla în mod corect venitul brut realizat în țara lor din activități comerciale desfășurate prin intermediul platformelor digitale. Având în vedere că marea parte a veniturilor sau a sumelor impozabile realizate de vânzători pe platformele digitale circulă transfrontalier, raportarea informațiilor referitoare la activitatea relevantă generează rezultate pozitive când informațiile respective sunt comunicate și statelor membre care sunt eligibile să impoziteze venitul realizat.

Acesta este sensul şi scopul noii directive DAC7 introduse în 2023, care vizează impozitarea tranzacțiilor efectuate pe platforme digitale. Așadar, schimbul automat de informații între autoritățile fiscale este esențial pentru a evalua corect impozitele datorate pentru tranzacțiile efectuate prin platforme digitale.

Operatorii platformelor online sunt mult mai în măsură să colecteze și să verifice informațiile necesare cu privire la toți vânzătorii care utilizează o anumită platformă digitală și desfășoară activități pe aceasta.

Obligația de raportare are ca obiect atât activitățile transfrontaliere, cât și pe cele fără caracter transfrontalier, pentru a se asigura eficacitatea normelor de raportare, buna funcționare a pieței interne, condițiile de concurență echitabile și principiul nediscriminării. De asemenea, obligația de raportare se aplică indiferent de forma juridică a vânzătorului. Raportarea activităților comerciale include închirierea de bunuri imobile, prestarea de servicii personale, vânzarea de bunuri și închirierea oricăror mijloace de transport.

Autoritățile din statul Uniunii Europene în care s-a făcut raportarea de către operatorul de platformă va comunica prin schimb automat informaţiile către autoritatea din statul membru de rezidenţă a vânzătorului raportabil, iar, în cazul în care vânzătorul prestează servicii de închiriere de bunuri imobile, autorității din statul membru în care se află bunurile imobile.

Informațiile comunicate includ o serie de date pentru operatorul de platformă, dar şi pentru vânzător, cum ar fi: nume/prenume, adresă, număr de identificare fiscală, data de naştere, numărul contului financiar, venitul trimestrial şi numărul de activităţi realizate, alte onorarii etc.

În cazul bunurilor imobile se comunică şi informaţii precum adresa bunului, venitul trimestrial şi numărul de activităţi realizate, numărul de zile de închiriere şi tipul de bun imobil. Comunicarea se face prin formular specific, începând cu anul 2023, în termen de două luni de la încheierea anului de raportare. Pe de altă parte, se introduc şi proceduri de due diligence pentru colectarea de date, ceea ce arată o similitudine cu alte directive europene din domeniul cooperării administrative şi schimbului automat obligatoriu de informaţii în domeniul fiscal (cum ar fi, în mod special, Directiva DAC2 privind Standardul Comun de raportare).

Controalele comune – cea mai bună cale de cooperare în

combaterea evaziunii

În momentul de faţă, în contextul mai sus menţionat al creşterii transparenţei, digitalizării şi schimbului de informaţii transfrontalier, legislaţia conţine prevederi consolidate şi în ceea ce privește prezența funcționarilor unui stat membru pe teritoriul altui stat membru și efectuarea unor controale simultane de către două sau mai multe state membre pentru a se asigura aplicarea eficientă a reglementărilor fiscale.

Atunci când funcționarii unui stat membru sunt prezenți pe teritoriul altui stat membru în timpul unei anchete administrative sau participă la o anchetă administrativă prin intermediul mijloacelor de comunicare electronice, aceștia ar trebui să respecte normele procedurale specifice pentru a intervieva în mod direct persoane fizice și a examina evidențe. Unui stat membru care intenționează să efectueze un control simultan ar trebui să-i revină obligația de a le comunica celorlalte state membre vizate intenția sa.

Controalele comune ar trebui să reprezinte un instrument suplimentar pentru cooperarea administrativă în domeniul fiscal între statele membre. Acest instrument va completa cadrul existent care prevede posibilitatea prezenței funcționarilor din alt stat membru în birourile administrative, a participării lor la anchete administrative, precum și a controalelor simultane.

Ar fi vorba despre un tip de anchete administrative desfășurate în comun de autoritățile competente din două sau mai multe state membre, având legătură cu una sau mai multe persoane care sunt de interes comun sau complementar pentru autoritățile competente din statele membre respective.

În România, au fost introduse deja prevederi în Codul de procedură fiscală referitor la controalele comune şi este de aşteptat să devină mai detaliate din punct de vedere practic

în viitor.

Acestea sunt doar două exemple din trendul recent de armonizare legislativă în domeniul fiscal la nivel european, cu impact şi în România. Fără îndoială, ne aşteptăm ca acest demers să fie continuu şi să cuprindă şi alte aspecte, cum ar fi extinderea schimbului de informații cu privire la moneda electronică și la activele din zona crypto. Este un context dinamic, care cuprinde elemente menite să îmbunătățească capacitatea statelor membre de a detecta și de a contracara frauda, evaziunea fiscală și evitarea obligațiilor fiscale. În mod clar, contribuabilii români trebuie să fie la curent cu dezvoltările legislative şi să îmbraţişeze ideea de dinamică permanentă, care cu siguranţă va transforma peisajul fiscal în mod continuu şi în viitor.